

in zijn 63e levensjaar, in het 37e jaar van zijn Priesterschap en Professie, een man vol verdiensten. En omdat hij daarmee gesierd was, werd hij, nadat hij achtereenvolgens een uiterst ijverige pastoor in Ordingen en gedurende lange jaren een zeer waakzame President van het College van genoemde Orde aan de Verheven Universiteit van Leuven was geweest, in 1726 bevorderd tot Groot Pastoor aan de heilige Andreas(kerk) en tot pastoor van de heilige Gangulphus(kerk) in de Stad Luik, in welke waardigheden hij uitschitterde omdat hij allerminst zorg had om eigen glorie, eer, huldiging en verering, maar alleen om die van de almachtige God, de allerheiligste Maagd Maria, de speciale patrones van genoemde zeer Illustere Orde, en van alle Heiligen te bevorderen, de ellende van de armen te lenigen, de broederlijke eenheid tot stand te brengen en de liefde tot de naaste te verstevigen. Daarom vertrouwen wij er met recht op dat hij van de allermildste Beloner nu reeds de deze deugden waardige beloning heeft ontvangen. En mocht hij daar nog van afgehouden worden door enige schuld uit menselijke zwakheid en broosheid, dan vragen wij met aandrang om uw gebeden en offers uit wederkerige attentie van liefde en genegenheid, zodat hij, daardoor geholpen, des te spoediger moge rusten in de eeuwige vrede.

NOTEN:

- 1 H. Bots e.a., Noordbrabantse studenten 1550-1750, Bijdr. tot de Geschiedenis van het Zuiden van Nederland, dl.44, Tilburg, 1979, p.431.
- 2 M. van der Eycken, Saint André - De Duitse Orde in Luik (1254-1794), Uitgave van Landcommanderij Alden Biesen 1991, p.48-49,99.
- 3 F. Morlion, Het priesterseminarie van de Duitse Orde te Leuven, niet uitgegeven licentiaatsverhandeling KU Leuven, 1989, p.25.
- 4 M. van der Eycken, a.w., p.49,105.
- 5 idem, p.109.
- 6 Pater Koekkoek leverde ons voor Gemerts Heem zowel een "zakelijke" als een letterlijke vertaling. We hebben in het artikel gekozen voor de laatste. De zinnen zijn weliswaar wat minder overzichtelijk maar hebben, zoals ons pater Koekkoek liet weten, ook een zekere "charme".

Met dank aan pater Jan Koekkoek uit Weert en Godelieve Geerkens uit Genk voor de bereidwillige medewerking.

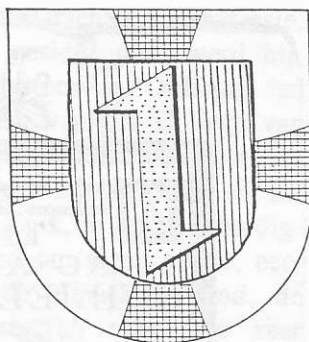
COMMANDEUR VAN LUIK

Biografie van Willem Cox (Gemert 1690 - Luik 1753)

Ad Otten

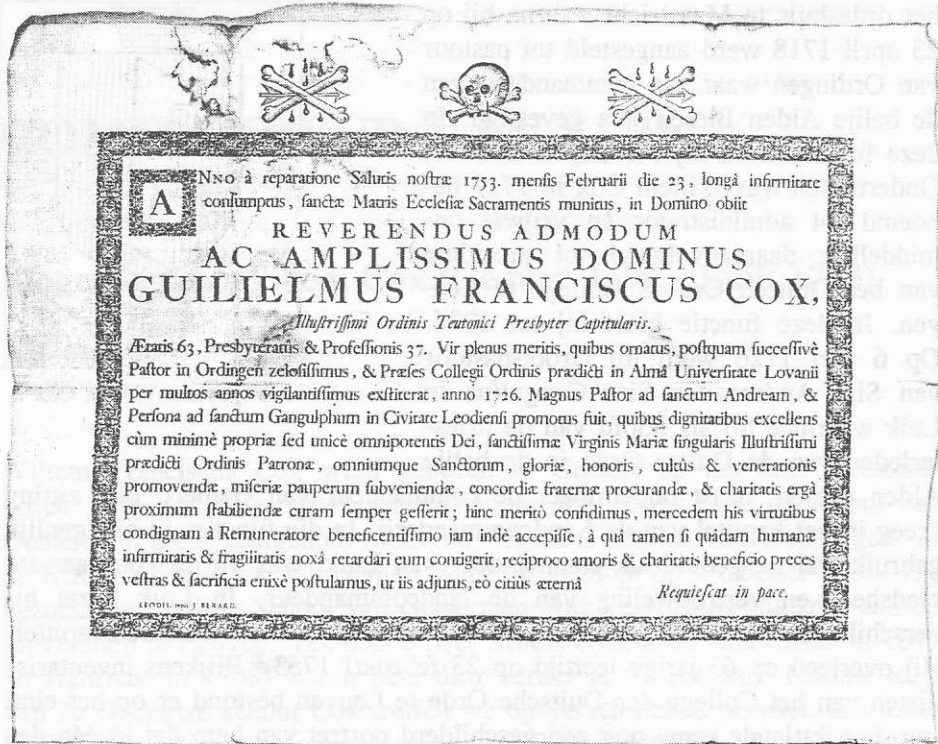
Willem Franciscus Cox werd geboren te Gemert op het huis "Keizersbosch". Hij was de jongste zoon van Johan Ambrosius Cox, de schout van Gemert, en diens echtgenote Jonkvrouw Anna Catharina van Weddingen. In de R.K. parochiekerk van Gemert werd hij gedoopt op 4 oktober 1690. Hij bezocht de Latijnse School van Gemert en ging vervolgens studeren aan de universiteit te Leuven. Tenminste twee broers (Adrianus Ambrosius in 1699 en Henricus in 1708) waren hem daar eerder al voorgegaan. Familieleden van de Gemertse schout Cox treffen we op verschillende plaatsen aan in de balije Alden Biesen als rentmeesters van Commanderijen of andere Duitse Ordensgoederen. Zo was ook de grootvader van Willem Cox, naar wie hij vermoedelijk genoemd werd, rentmeester van Alden Biesen. Dat ook de Gemertse familie 'meetelt' en gezien is bij de adellijke leden van de Orde bewijst het feit dat zowel Commandeur Virmundt (op 20-12-1680) als Commandeur Henricus Baron van Wassenaar (op 15-8-1687) optreden als peter bij de doop van de kinderen van schout Cox. Willem, de jongste telg van het schoutsgesin liet zich in 1710 te Leuven inschrijven als lid van de Meierijsche Artes-studentenclub.¹ Na zijn studie aan de Universiteit en waarschijnlijk reeds nadat hij de priesterwijding had ontvangen werd hij in januari 1715 novice-priester bij de Duitse Orde te Maastricht. Een jaar later op 23 februari 1716 werd hij in de Commanderij De Nieuwe Biesen aldaar in de orde geprofest. Bij zijn professie kende hij Latijn, Nederlands, Frans en Duits. Hij bleef tot 1718 in het priesterconvent van

het ordeshuis te Maastricht waarna hij op 23 april 1718 werd aangesteld tot pastoor van Ordingen waar een commanderij van de balije Alden Biesen was gevestigd. In deze functie werd hij vervangen in 1721. Ondertussen was Willem Cox in 1719 benoemd tot administrator en vrijwel onmiddellijk daaraanvolgend tot president van het Duitsch Ordens College te Leuven. In deze functie bleef hij tot 1726. Op 6 mei 1726 werd hij Groot-pastoor van Sint Andreas en Sint Gangulfus in Luik waarmee hij als hoofd van de priesterleden van de Duitse Orde in de balije

Wapen van Willem Cox

Alden Biesen, naast onder meer de commandeur van Gemert, ook zitting kreeg in het kapittel van de Landcommanderij. In die functie, in oneigenlijk gebruik wel aangeduid als commandeur van Luik, was hij de voornaamste raadsheer en vertrouweling van de landcommandeur. In Luik bezat hij verschillende beneficiën en hij was ook kanunnik van het kathedraalkapittel. Hij overleed op 63-jarige leeftijd op 23 februari 1753.² Blijkens inventarislijsten van het College der Duitse Orde te Leuven bestond er op het eind van de achttiende eeuw nog een geschilderd portret van hem dat in één der zalen van het College was opgehangen.³ Waar dit schilderij gebleven is, is onbekend. In Archives de l'Etat à Liège is van Willem Cox wel een in het Latijn gestelde overlijdensprent bewaard gebleven. Deze 'prent' meet maar liefst 49 bij 38 centimeter.⁴ De kerkfabriek van Sint Mauritius in het Belgische Bilzen bezit verder nog een zilveren reliekhouders waar op de rugzijde, naast het wapen van landcommandeur Wiric Leopold van Steinen, het wapen van 'onze' grootpastor Willem Cox is afgebeeld.⁵ Van Godelieve Geerkens uit Genk kregen we zowel een beschrijving als een afbeelding van het wapen dat bij dit artikel is afgedrukt. Het wapen bevat in keel (rood) een gouden weerhaak (= Cox) geplaatst op het kruis van de Duitse Orde.

A Nno à reparatione Salutis nostræ 1753. mensis Februarii die 23, longâ infirmitate
consumptus, sanctæ Matris Ecclesiæ Sacramentis munitus, in Domino obiit

REVERENDUS ADMODUM
AC AMPLISSIMUS DOMINUS
GUILIELMUS FRANCISCUS COX,

Illustissimi Ordinis Teutonici Presbyter Capitularis.

Ætatis 63, Presbyteratus & Professionis 37. Vir plenus meritis, quibus ornatus, postquam successivè
Pastor in Ordigen zelosissimus, & Præses Collegii Ordinis prædicti in Almâ Universitate Lovaniâ
per multos annos vigilantissimus exstiterat, annò 1726. Magnus Pastor ad sanctum Andream, &
Persona ad sanctum Gangulphum in Civitate Leodiensî promotus fuit, quibus dignitatibus excellens
cum minimè propria sed unice omnipotentis Dei, sanctissimæ Virginis Mariæ singularis Illustrissimi
prædicti Ordinis Patronæ, omniumque Sanctorum, gloriæ, honoris, cultûs & venerationis
promovendæ, miseriæ pauperum subveniendæ, concordiæ fraternæ procurandæ, & charitatis ergâ
proximum stabiliendæ curam semper gesserit; hinc meritò confidimus, mercedem his virtutibus
condignam à Remuneratore beneficentissimo jam inde accepisse, à quâ tamen si quâdam humane
infirmitatis & fragilitatis noxâ retardari cum contigerit, reciproco amoris & charitatis beneficio preces
vestras & sacrificia enixè postulamus, ut iis adjunctis, eò citius æternâ

Requiescat in pace.

LEODII. MDCCLIII. J. BERARD.

Vertaling van het doodsbericht:⁶

"In het jaar 1753 na het herstel van ons Heil, op de 23e dag van februari, is in de Heer overleden, na gesterkt te zijn door de Sacramenten van onze heilige Moeder de Kerk, *de zeer eerwaardige en zeer verheven heer Wilhelmus Franciscus Cox*, kapittelpriester van de zeer Illustere Teutoonse Orde,